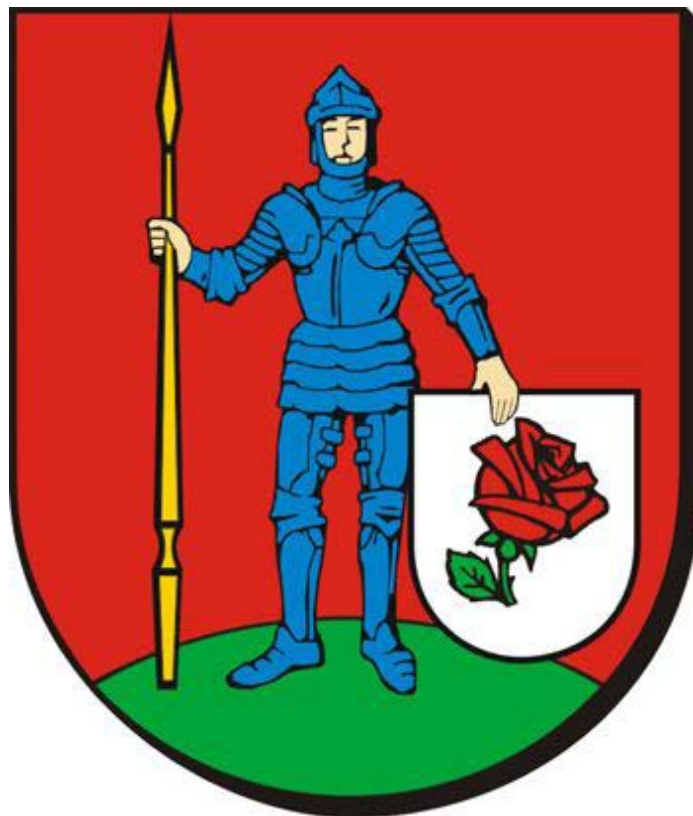

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OSTRÓDZKIM
NA LATA 2011 - 2015**

Ostróda 2011

SPIS TREŚCI:

I.	WSTĘP.....	3
II.	PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU	5
1.	DEFINICJA KRYZYSU I INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	5
2.	FORMY PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	6
III.	CHARAKTERYSTYKA POWIATU	7
1.	ZADANIA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO.....	9
2.	FORMY WSPARCIA REALIZOWANE W POWIECIE OSTRÓDZKIM.....	9
IV.	DIAGNOZA, STATYSTYKI DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE – DANE LOKALNE	11
V.	CELE, PRIORYTETY I ZADANIA.....	12
1.	CEL STRATEGICZNY:	12
1)	PRIORYTETY I CELE SZCZEGÓŁOWE.....	12
VI.	ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU ORAZ SPOSÓB REALIZACJI JEGO ZADAŃ	14
1.	HARMONOGRAM I FINANSOWANIE	14
2.	MONITOROWANIE	14
VII.	PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE PRZY REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE	14
	ZAŁĄCZNIK NR 1	15

I. WSTĘP

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi¹.

Ogólną definicję przemocy określiła Anna Lipowska – Teutsch, która określiła pojęcie przemocy w rodzinie jako wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić². Definicja przyjęta przez międzyresortowy zespół „Bezpieczni w rodzinie” działający w Polsce przy Kancelarii Prezydenta RP w latach 1996 – 1997, mówi, że przemoc w rodzinie to:

- 1) działanie lub zaniechanie podjęte w obrębie rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym;
- 2) z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi sił lub władzy;
- 3) godzące w ich prawa i dobra osobiste, a w szczególności życie i zdrowie (fizyczne lub psychiczne);
- 4) powodujące u nich szkodę lub cierpienie.

Za kolejną definicję przemocy możemy uznać preambułę uzupełnionej ustawy z 10 czerwca 2010 r. która mówi, że "przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej".

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

1. Jest intencjonalna
Przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
2. Siły są nierównomierne
W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy.
3. Narusza prawa i dobra osobiste
Sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
4. Powoduje cierpienie i ból
Sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Dla podkreślenia dominującej formy przemocy różnicuje się przemoc fizyczną, znęcanie się psychiczne lub emocjonalne, wykorzystywanie seksualne i zaniedbywanie. Dodatkowo – na użytek poszczególnych badań - wymienia się zaniedbywanie pasywne, aktywne, edukacyjne, krzywdzenie materialne oraz specyfikuje się różne formy przemocy fizycznej, psychicznej czy seksualnej³.

Przemoc fizyczna:

¹ H.D. Sasal, „Niebieskie karty. Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie”, wyd. PARPA, Warszawa 2005, s. 17.

² A. Lipowska – Teutsch, „Rodzina, a przemoc”, wyd. PARPA, Warszawa 1995

³ Badura-Madej, W., Dobrzynska-Mesterhazy, A. „Przemoc w rodzinie. Interwencja kryzysowa i psychoterapia”, Kraków 2000: Wyd. UJ.

Zamierzone działanie człowieka, zwrócone przeciwko fizyczności członka jego rodziny, niosące ryzyko uszkodzenia w ciele. Są to wszelkie działania które wywierają ból i strach.

Przemoc psychiczna:

Działanie mające na celu pozbawienia ofiary zaufania do siebie samej, tak, aby czuła się samotna i zależna tylko od agresora.

Przymus i groźby, upokarzanie, zastraszanie, poniżanie, emocjonalne wykorzystywanie, szantaż emocjonalny, wyzywanie, obwinianie, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, manipulowanie poczuciem winy, karanie przez odmowę uczuć, odmawianie współżycia seksualnego, wyśmiewanie, zawstydzanie, kontrolowanie lub uniemożliwianie kontaktów z innymi, zabranianie korzystania z telefonu, samochodu, narzucanie własnych poglądów, zakaz opuszczania domu, miłość warunkowa, brak zainteresowania, brak szacunku, stała krytyka, oskarżanie o wywołanie przemocy, zaprzeczenie przemocy, porywanie dzieci, wykorzystywanie pozycji mężczyzny, wymaganie bezwzględnego posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna, podsłuchiwanie rozmów telefonicznych, niszczeniu przedmiotów cennych dla ofiary.

Przemoc seksualna:

Wymuszanie pożycia seksualnego, aktywności seksualnej, nieakceptowanych pieścizot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia, krytyka zachowań seksualnych, zmuszanie do oglądania filmów lub gazet pornograficznych, straszenie gwałtem, gwałt, straszenie karami fizycznymi i psychicznymi w razie odmowy współżycia, filmowanie podczas działań seksualnych, rozbieranie z zastosowaniem przemocy fizycznej.

Przemoc finansowa:

Zabieranie zarobionych pieniędzy, odmawianie możliwości pracy, brak zaspakajania potrzeb materialnych, kontrola wydawania pieniędzy.

Statystyki ogólnopolskie

Statystki policyjne, wg procedury "Niebieskiej Karty", wykazują, że w 2009 r. 132.796 osób stało się ofiarami przemocy domowej (w tym: kobiety 79.811, mężczyźni 11.728, nieletni od 13 do 18 roku życia 13.755, dzieci 27.502). To o 6.951 ofiar mniej niż w 2008 r. i o 25.058 niż w 2006 r. (gdzie stwierdzono najwyższy wskaźnik przemocy w ostatnim dziesięcioleciu). Dane z 2008 r. orzekają, że najczęściej siły nadużywają mężczyźni (82.425), kobiety (3.942) oraz nieletni (201 przypadków). W tym samym roku policja przeprowadziła 658.651 interwencji domowych (w tym 86.455 dotyczących przemocy w rodzinie). Skierowano wówczas 96.137 informacji o ujawnionych przypadkach przemocy do różnego rodzaju instytucji i organizacji: ośrodków pomocy społecznej (37.172), gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (27.837), organizacji pozarządowych (5.800), placówek szkolno -wychowawczych (919), placówek służby zdrowia (885), innych (23.524)⁴.

Z badań przeprowadzonych przez Irenę Pospiszyl (1994) wynika, że:

- przemoc najczęściej występuje wśród mieszkańców wielkich miast, co ma związek z obniżeniem kontroli społecznej,
- ponad 90 % sprawców przemocy miało z nią do czynienia w dzieciństwie lub w okresie dorastania.

Najczęściej występujące formy przemocy to: przemoc fizyczna, psychiczna i seksualna. dodaje jeszcze: przemoc emocjonalną, ekonomiczną, izolowanie, groźby

⁴ J. Kawecki, „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w świetle ustawy”, www.wiadomosci24.pl, z dnia. 2010.08.23

i zastraszanie, manipulowanie, wykorzystywanie i nadużywanie tradycyjnych wyobrażeń o przywilejach przysługujących mężczyźnie⁵.

II. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Podstawą prawną działań związanych z pomocą dla osób będących w kryzysie jest:

- ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.).
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym. (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz.1592 ze zm.).
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ((Dz. U. Nr 70, poz. 473 ze zm.).
- ustawa z dnia z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. 2002 r. Nr 7 poz. 58 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2010r., Nr 125 poz. 842)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2010 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno - edukacyjne (Dz. U. z 2011r. Nr 50 poz. 259),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r., Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. z 1997 r., Nr 89 poz. 555 ze zm.) ,
- uchwała Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 r., w sprawie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

1. DEFINICJA KRYZYSU I INTERWENCJI KRYZYSOWEJ

Termin kryzys pochodzi z języka greckiego. Jego źródłosłów, *krino*, oznacza wybór, decydowanie, zaś forma zwrotna to zmaganie się, walka, w której działanie odbywa się pod presją czasu.

Wg Słownika wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych kryzys oznacza okres przełomu, przesilenia, decydujących zmian⁶.

Gerald Caplan jest autorem klasycznego ujęcia dynamiki kryzysu i wyróżnia cztery fazy reakcji kryzysowej.

I faza - pojawia się narastające uczucie niepokoju i napięcia, prowadzące do uruchomienia znanych już sposobów prowadzących do utrzymania homeostazy.

II faza - dodatkowo występuje dezorganizacja działania i silna potrzeba pomocy. Osoba pozostająca w kryzysie uznaje, że nie jest w stanie przezwyciężyć trudności, uważa się za pokonaną, ulega obniżeniu poczucie własnej wartości, wzrasta napięcie, jednak pojawia się najsilniejsza podatność na zmianę.

III faza - na skutek istniejącego napięcia, następuje mobilizacja wszystkich rezerw psychicznych w celu znalezienia nowych sposobów rozwiązania problemu.

IV faza - kryzys się kończy, następuje satysfakcjonujące rozwiązanie, bądź na skutek niepowodzenia efektem staje się zachowanie nieprzystosowawcze, co oznacza utrzymywanie

⁵ I. Pospiszyl, „Przemoc w rodzinie”, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1994

⁶ W. Kopaliński, „Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych”, Warszawa 1989

się homeostazy pozornej, ze zwiększoną podatnością na sytuacje podobne do tej, która wywołała kryzys.

W ostatnich latach upowszechnił się nowy termin w zakresie działań pomocnych - interwencja kryzysowa. Interwencja kryzysowa, podobnie jak pojęcie kryzysu nie jest terminem precyzyjnym. W literaturze funkcjonuje jako metody pierwszej pomocy w sytuacji ostrego traumatycznego wydarzenia lub doraźnej pomocy w ostrych przypadkach psychiatrycznych, jest formą specjalistycznej pomocy w nagłych zdarzeniach, skierowaną na podtrzymanie emocjonalne. Została pomyślana jako szczególny sposób krótkiej psychoterapii skutecznej w drugiej fazie kryzysu. Wykorzystuje jego dwie cechy charakterystyczne: potrzebę pomocy i silną podatność na zmiany.

Wanda Badura - Madej określa interwencję kryzysową, jako formę pomocy psychologicznej, polegającą na kontakcie terapeutycznym, skoncentrowanym na problemie wywołującym kryzys, czasowo ograniczonym, w którym dochodzi do konfrontacji osoby z kryzysem i do jego rozwiązania. Redukcja symptomów i przywrócenie równowagi psychicznej zapobiega dalszej dezorganizacji⁷.

Interwencja kryzysowa to działalność prewencyjna, związana z prewencją wtórną – zapobieganiem pogłębianiu się patologii w konsekwencji nierozwiązanych kryzysów. Prewencja pierwotna to zapobieganie rozwojowi kryzysów i patologizacji w wymiarze ogólnospołecznym. Interwencja kryzysowa jest to działanie doraźne, krótkoterminowe, zmierzające do udzielenia natychmiastowej pomocy osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej. Formy organizacyjne obejmują między innymi: telefony zaufania, zespoły interwencji kryzysowej, krótkotrwałą hospitalizację. Pomoc obejmuje krótkotrwałą psychoterapię, farmakoterapię, pomoc prawną, socjalną, materialną oraz ułatwianie kontaktów z innymi instytucjami⁸.

W praktyce na interwencję kryzysową składają się najczęściej następujące działania:

- udzielenie wsparcia emocjonalnego ułatwiającego odreagowanie emocji;
- konfrontowanie z rzeczywistością i przeciwdziałanie tendencjom do zaprzeczania i zniekształcania, aby sformułować najważniejszy w danym momencie problem do rozwiązania;
- dokonanie oceny dotychczasowych sposobów radzenia sobie pod względem ich przystosowawczego bądź też nieprzystosowawczego charakteru;
- odwołanie się do sprawdzonych strategii radzenia sobie lub stworzenie nowych
- utworzenie planu pomocy.

Interwencja kryzysowa może przebiegać w różnych formach :

- kontaktu telefonicznego;
- bezpośredniego kontaktu w ośrodku interwencji kryzysowej;
- interwencji w miejscu zamieszkania lub przebywania osoby w kryzysie.

W europejskich ośrodkach interwencji kryzysowej przeważa model pomocy ambulatoryjnej z możliwością bezpośredniego bądź telefonicznego kontaktu z osobą potrzebującą pomocy.

2. FORMY PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

a) Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Ośrodki interwencji kryzysowej o wielu specjalizacjach udzielają pomocy w różnorodnych sytuacjach, od kryzysów normatywnych do ostrych kryzysów sytuacyjnych, takich jak próba samobójcza, śmierć bliskiej osoby czy zdrada.

⁷ Badura - Madej W. (red.), *Wybrane zagadnienia interwencji kryzysowej*, Wyd. INTERART, Warszawa 1996.

⁸ Korzeniowski L., Pużyński S. (red.), *Encyklopedyczny Słownik Psychiatrii*, Wyd. PZWL Warszawa, 1986

Szczególne zadania stają przed ośrodkami interwencji kryzysowej w dużych aglomeracjach miejskich, gdzie często dochodzi do groźnych wypadków komunikacyjnych, rabunków, kradzieży, gwałtów, zabójstw, gdzie problemy wynikają z biedy, narkomanii, alkoholizmu, bezdomności a ofiary tych wydarzeń stają się klientami tych ośrodków.

Zazwyczaj ośrodki interwencji kryzysowej prowadzą miejsca hostelowe dla ofiar przemocy w rodzinie.

b) Poradnictwo specjalistyczne

Celem funkcjonowania poradnictwa jest niesienie pomocy osobom doznającym przemocy, poszkodowanym w wyniku zdarzeń losowych, znajdujących się w sytuacjach kryzysu. Poradnictwo specjalistyczne (w myśl ustawy o pomocy społecznej art. 46) w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

W ramach konsultacji prawnych prawnik udziela wszelkich porad i informacji, m.in. z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów, prawa cywilnego.

Konsultacje psychologiczne obejmują doradztwo, wsparcie, poradnictwo indywidualne i rodzinne oraz pomoc w rozwiązywaniu problemów życiowych.

c) Interdyscyplinarne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym gmin. W skład zespołów interdyscyplinarnych, wchodzi przygotowani do skutecznego zajmowania się tą problematyką przemocy specjaliści z szerokiego obszaru problemu przemocy. Zadaniem takiego zespołu jest:

- kompleksowe zajmowanie się rodzinami, w których dochodzi do przemocy,
- monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, poinformowanie o tym odpowiednich służb,
- zbieranie i przekazywanie informacji na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie,
- gromadzenie informacji na temat miejsc, osób i możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie tworzenia nowych miejsc pomocy dla osób krzywdzonych,
- wspieranie już istniejących placówek,
- inicjowanie działań zmierzających do podniesienia kwalifikacji osób mających w swojej pracy kontakt z ofiarami i sprawcami przemocy – organizowanie szkoleń, konferencji itp.

Należy podkreślić, iż najlepsze efekty przynosi interdyscyplinarność w podejściu do przeciwdziałania przemocy domowej. W składzie ww. zespołu wchodzi przedstawiciele różnych służb, którzy mogliby udzielić kompleksowej pomocy wszystkim członkom rodziny min. przedstawiciele szkoły, policji, sądu, pomocy społecznej, opieki medycznej.

III. CHARAKTERYSTYKA POWIATU OSTRÓDZKIEGO

Obszar Powiatu Ostródzkiego o powierzchni 176489 ha obejmuje malowniczo położone tereny północno-wschodniej Polski. Zajmuje zachodnią część woj. warmińsko-mazurskiego, a pod względem wielkości powierzchni, jest 22 powiatem w Polsce. Od północy powiat sąsiaduje z powiatem elbląskim i lidzbarskim, od wschodu – z olsztyńskim, od południa – z działdowskim i nidzickim, a od zachodu – ze sztumskim i iławskim, z którym wspólnie tworzą trzon obszaru zwanego Mazurami Zachodnimi (Pojezierze Iławsko-Ostródzkie). W Ostródzie krzyżują się ważne szlaki komunikacyjne: Poznań-Olsztyn i Warszawa-Gdańsk. Powiat posiada również dogodne połączenia kolejowe. Przez Ostródę

wiedzie linia kolejowa z Olsztyna do Wrocławia, która w pobliskiej Iławie krzyżuje się z trasą Warszawa-Gdańsk. Przez gminy Małdyty i Morąg przebiega kolej z Olsztyna do Elbląga.

Na terenie powiatu ostródzkiego w roku 2009 zamieszkiwało 104 506 mieszkańców. Funkcjonuje tu kilkadziesiąt szkół podstawowych oraz gimnazjów będących w strukturach gminnych. Na jedną placówkę szkolną przypada w powiecie ostródzkim 221 uczniów. Z punktu widzenia strategicznych kierunków realizowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie powiatu ostródzkiego, kluczowe znaczenie ma nauczanie średnie. Należy pamiętać, iż szkolnictwo to leży w gestii władz powiatowych, co umożliwi realizację niektórych założeń programu.

Na terenie powiatu ostródzkiego zlokalizowane są dwie stacje Pogotowia w Ostródzie i w Morągu. Działają dwa zespoły wyjazdowe: Zespół „W” (Zespół Wyjazdowy Wypadkowy) i Zespół „R” (Zespół Wyjazdowy Reanimacyjny). Dla mieszkańców powiatu zadania w zakresie stacjonarnej opieki zdrowotnej wykonują: szpital w Ostródzie oraz szpital w Morągu.

Powiat Ostródzki składa się z 9 gmin:

1 miejska - Ostróda
3 wiejsko - miejskie
Miasto i Gmina Miłomłyn
Miasto i Gmina Morąg
Miasto i Gmina Miłakowo
5 wiejskich
Gmina Dąbrówno
Gmina Grunwald
Gmina Łukta
Gmina Małdyty
Gmina Ostróda

1. ZADANIA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

W ograniczanie zagrożeń życia rodzinnego spowodowanego przemocą w rodzinie angażują się w coraz większym zakresie społeczności lokalne.

Samorządy gminne i powiatowe mają za zadanie tworzenie specjalistycznych placówek udzielających pomocy ofiarom przemocy (ośrodki interwencji kryzysowych, punkty konsultacyjne, telefony interwencyjne, samopomocowe grupy wsparcia), realizowanie programów korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy.

Do zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez powiat zgodnie z art. 19 pkt. 2 i 12 należy prowadzenie specjalistycznego poradnictwa oraz ośrodków interwencji kryzysowej.

Ośrodki interwencji kryzysowej udzielają pomocy w różnorodnych sytuacjach, od kryzysów normatywnych do ostrych kryzysów sytuacyjnych, takich jak próba samobójcza, śmierć bliskiej osoby czy zdrada. Ośrodki interwencji kryzysowej wykorzystywane są również w przypadku specyficznych zagrożeń, takich jak klęski żywiołowe, trzęsienia ziemi, powódzie.

2. FORMY WSPARCIA REALIZOWANE W POWIECIE OSTRÓDZKIM

W powiecie ostródzkim działa szereg instytucji, organizacji oraz grup społecznych, które zajmują się problematyką przemocy w rodzinie. Jednakże każde z tych działań

prowadzone jest w swoim zawężonym zakresie. Budowa systemu pomocy dla ofiar i sprawców przemocy w powiecie, ma za zadanie kompleksowe wsparcie i dostęp do informacji o możliwościach pomocy dla rodzin uwikłanych w przemoc domową. Zakłada on dążenie do scalenia rozproszonych dotąd działań instytucji tak, aby powstały koalicje na rzecz przeciwdziałania przemocy, skupiające specjalistów z różnych dziedzin, kompetencyjnie i emocjonalnie gotowych do udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą.

W powiecie ostródzkim działają dwie organizacje pozarządowe realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej mające w ramach działań statutowych przeciwdziałanie przemocy w rodzinie: Warmińsko – Mazurskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie w Szymonowie, które prowadzi Punkt Interwencji Kryzysowej oraz Morąskie Stowarzyszenie Wspierania Rodzin z siedzibą w Morągu.

W ramach środków pozyskiwanych z zewnątrz przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie prowadzone jest poradnictwo specjalistyczne.

Na terenie powiatu ostródzkiego funkcjonuje Świetlica Terapeutyczna, do której między innymi, uczęszczają dzieci ze środowisk zagrożonych. Przy przyjęciu dziecka do placówki przeprowadzana jest diagnoza środowiska, jak również prowadzone jest poradnictwo rodzinne.

Z prowadzonej statystyki PCPR w Ostródzie w ramach udzielanego specjalistycznego poradnictwa prawnego, psychologicznego, pedagogicznego w tym dla osób dotkniętych przemocą domową wynika, iż sprawy związane z przemocą są jeszcze tematem, który jest rzadko podejmowanym i rozwiązywanym problemem.

Formy pomocy

Statystyka	2009	2010
Forma poradnictwa* (ilość godzin ogółem)	100	120
Ilość osób korzystających	98	89
Prawna	61	59
Psychologiczna	22	21
Pedagogiczna / rodzinne	15	9
Umieszczenie w PIK	9	8
kobiety	2	1
w tym dzieci	7	7
Umieszczenie w SOW	28	35
kobiety	16	13
w tym dzieci	12	20
Pomoc doraźna	69	52
Udział w PKE	12	10
kobiety	8	6
mężczyźni	4	4

Źródło: PCPR w Ostródzie

*poradnictwo udzielane było w ramach realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie projektów. Liczba podanych godzin, dotyczy liczby godzin ujętych w projekcie.

Specyfika poradnictwa opiera się głównie o porady dotyczące kryzysów małżeńskich, alkoholizmu, przemocy w rodzinie, problemów samotnych matek, radzenia sobie z kryzysem związanym z utratą osoby bliskiej, zaburzeń emocjonalnych i osobowościowych, poradnictwa

w zakresie pism procesowych, obowiązkiem alimentacyjnym, rozpadem związku małżeńskiego, sprawy majątkowe, sprawy ubezwłasnowolnienia, eksmisji, sprawowaniem władzy rodzicielskiej, pomoc w wejściu w dorosłe życie związane z procesem usamodzielnienia, wsparcia i pośrednictwa najbardziej potrzebującym w sprawach socjalnych, problemami wychowawczymi z dziećmi.

IV. DIAGNOZA, STATYSTYKI DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE – DANE LOKALNE

W rozumieniu ustawy przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodującą szkody na ich zdrowiu fizycznym i psychicznym, także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. W przemocy domowej najbardziej istotna jest demonstracja i wykorzystywanie siły lub władzy w sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny.

Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej. Z obserwacji wynika, iż wśród wielu ofiar tylko niewielka grupa decyduje się na złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa w rodzinie. Pozostałe osoby bądź nie wiedzą, gdzie można uzyskać fachową pomoc bądź obawiają się konsekwencji ze strony sprawcy przemocy. W przypadku przemocy w rodzinie najczęściej pokrzywdzone osoby to kobiety i dzieci. Wiek tych osób jest różny i nie ma tu jakiegokolwiek konkretnej reguły. Trudno oszacować dokładnie rozmiary zjawiska przemocy, jednakże do ukazania problemu posłużyły dane Komendy Powiatowej Policji w Ostródzie i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie.

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie

Statystyka	2009	2010
Liczba Interwencji	1832*	761
Liczba pokrzywdzonych	52	170
w tym kobiet	39	141
dzieci do lat 13	4	7
dzieci 13-18	5	13
Mężczyźni	4	16
Niebieskich Kart	40	140

Źródło: KPP w Ostródzie

**liczba interwencji w roku 2009, dotyczy interwencji ogółem przeprowadzonych przez policjantów na terenie powiatu. W podanym roku nie prowadzono oddzielnej ewidencji dotyczącej interwencji domowych.*

W wyniku podejmowanych czynności i statystyk prowadzonych przez KPP w Ostródzie w przypadku przemocy w rodzinie na przełomie lat 2009-2010 zaobserwowano znaczny

wzrost występowania zjawiska przemocy w rodzinach na terenie powiatu ostródzkiego. W uzasadnionych przypadkach rodziny objęte zostały procedurą Niebieskiej Karty. Wzrost ilości założonych w roku 2010 Niebieskich Kart wiąże się głównie ze wzrostem świadomości mieszkańców powiatu, a także wzrostem kompetencji funkcjonariuszy policji oraz pracowników służb społecznych w zakresie zjawiska przemocy.

Wśród ofiar dominują kobiety, wśród sprawców mężczyźni. Niska skala zgłaszania stosowanej przemocy jest wobec dzieci.

Na podstawie danych uzyskanych z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Ostródzie na dzień 29 grudnia 2010 roku spraw bieżących w związku z art. 207§1 Kodeksu Karnego – *znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnimi lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (ścigane z urzędu)* - było 170.

V.CELE, PRIORYTETY I ZADANIA

1. CEL STRATEGICZNY:

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OSTRÓDZKIM

1) Priorytety i cele szczegółowe

Do osiągnięcia celu strategicznego w ramach priorytetów zaplanowano do realizacji na terenie powiatu ostródzkiego w latach 2011-2015 cele ogólne i cele szczegółowe, które osiągnane będą poprzez wykonywanie poszczególnych zadań.

1.1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie

Działania:

1. Przygotowanie analiz dotyczących problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu
2. Gromadzenie danych nt. działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej

1.2. Rozwój infrastruktury pomocy instytucjonalnej w przeciwdziałaniu przemocy

Działania:

1. Tworzenie punktów konsultacyjnych na terenie powiatu,
2. Stworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej w Gminie Morąg,
3. Stworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej w Ostródzie.

1.3. Prowadzenie działalności informacyjnej

Działania:

1. Tworzenie i uaktualnianie bazy danych dotyczących miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
2. Opracowanie powiatowego informatora nt. możliwości i form pomocy w sytuacji przemocy domowej,
3. Wydawanie i publikowanie informatorów o instytucjach świadczących pomoc rodzinie w kryzysie także poprzez Internet,
4. Włączanie się w ogólnopolskie akcje dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
5. Tworzenie terenowych punktów konsultacyjnych podczas imprez organizowanych przez organizacje pozarządowe,

1.4. Prowadzenie działalności edukacyjnej

Działania:

1. Organizowanie kampanii, konferencji uwzględniających problematykę przeciwdziałania przemocy i agresji,
2. Współpraca z mediami oraz inicjowanie wymiany informacji pomiędzy mediami i instytucjami odpowiedzialnymi za profilaktykę i rozwiązywanie problemów przemocy w rodzinie,
3. Opracowywanie oraz upowszechnianie materiałów edukacyjnych w zakresie profilaktyki przemocy w rodzinie,
4. wprowadzenie modułu dotyczącego przemocy w rodzinie do nauk przedmałżeńskich
 - Miasto Ostróda
 - parafie na terenie gminy Ostróda,
5. zaprojektowanie i stworzenie linku dotyczącego przemocy domowej na stronie internetowej PCPR w Ostródzie,
 - zaprojektowanie strony
 - stworzenie linku
 - uruchomienie forum

1.5. Podnoszenie i doskonalenie umiejętności kadr jednostek pomocy społecznej oraz organizacji i instytucji zaangażowanych w zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie

Działania:

1. Organizowanie szkoleń dla:
 - Rad pedagogicznych,
 - Pracowników socjalnych,
 - Policji,
 - Pielęgniarek środowiskowych,
 - Kuratorów Sądowych,
 - Organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy
2. Spotkania z przedstawicielami zespołów interdyscyplinarnych z terenu powiatu ostródzkiego

1.6. Działania podejmowane w zakresie zapewnienia ochrony i udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą

Działania:

1. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie wsparcia w punktach interwencji kryzysowej,
2. Opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

1.7. Działania podejmowane w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie

Działania:

1. Działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
2. Spotkania dla rodziców poprzez udział w wywiadówkach,
3. Warsztaty z zakresu umiejętności wychowawczych dla rodziców.

2) Program skierowany jest do:

- a) Ofiar przemocy w rodzinie, w tym:
 - dzieci i młodzieży;
 - współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych;
 - osób starszych;
 - osób niepełnosprawnych;
- b) sprawców przemocy domowej
- c) świadków przemocy w rodzinie

VI. ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU ORAZ SPOSÓB REALIZACJI JEGO ZADAŃ.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie finansowany będzie ze środków Starostwa Powiatowego, Samorządów gminnych. Ponadto ze środków otrzymanych z budżetu Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Samorządu Województwa Warmińsko - Mazurskiego, Wojewody Warmińsko – Mazurskiego przy wsparciu środków uzyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

1. Harmonogram i Finansowanie

Harmonogram działań wraz z finansowaniem realizacji poszczególnych zadań, zawarty został w załączniku do niniejszego programu. Warunkiem wprowadzania Programu jest zapewnienie w corocznym budżecie Powiatu określonych środków finansowych na realizację przyjętych zadań. Powodzenie realizacji Programu w dużej mierze uzależnione będzie od wysokości pozyskanych dodatkowych środków zewnętrznych na część działań określonych w Programie, a zwłaszcza z Europejskiego Funduszu Społecznego. Realizacja Programu w części zadań zostanie zlecona na podstawie konkursu organizacjom pozarządowym. Realizacja części działań nie wymaga dodatkowych nakładów finansowych i te będą realizowane systematycznie.

2. Monitorowanie

Ocenę realizacji poszczególnych działań programu w roku kalendarzowym dokonywać będzie Rada Powiatu w Ostródzie po przedłożeniu stosownego rocznego sprawozdania przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

VII. PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE PRZY REALIZACJI PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

1. Komenda Powiatowa Policji w Ostródzie;
2. Sąd Rejonowy w Ostródzie;
3. Służba Kuratorska przy Sądzie Rejonowym w Ostródzie;
4. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu ostródzkiego;
5. Kościoły i inne związki wyznaniowe;
6. Szkoły;
7. Organizacje pozarządowe

Harmonogram działań wraz z finansowaniem programu

Lp.	Zadanie	Sposób realizacji	Termin realizacji	Podmiot Realizujący	Podmiot współfinansujący program
1.	Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie	- przygotowanie analiz dotyczących problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu	2011 – 2015	PCPR w Ostródzie KPP w Ostródzie	Budżet powiatu
		- gromadzenie danych nt. działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	2011 - 2015	PCPR w Ostródzie	Bez nakładów
2.	Rozwój infrastruktury pomocy instytucjonalnej w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	- Tworzenie punktów konsultacyjnych na terenie powiatu - Stworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej w Gminie Morąg - Stworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej w Ostródzie	2011 - 2015	PCPR w Ostródzie Ośrodki Pomocy Społecznej	Budżet samorządu Budżet samorządu
3.	Prowadzenie działalności informacyjnej	- Tworzenie i uaktualnianie bazy danych dotyczących miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.	2011 – 2015	PCPR w Ostródzie Ośrodki Pomocy Społecznej	Bez nakładów
		- Opracowanie powiatowego informatora nt. możliwości i form pomocy w sytuacji przemocy domowej.	2012	PCPR w Ostródzie	Budżet powiatu
		- Wydawanie i publikowanie informatorów o instytucjach świadczących pomoc rodzinie w kryzysie także poprzez internet.	2011 – 2015	PCPR w Ostródzie	Budżet powiatu
		- Włączanie się w ogólnopolskie akcje dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2011 – 2015	PCPR w Ostródzie	Budżet samorządu
		- tworzenie terenowych punktów konsultacyjnych podczas imprez organizowanych przez organizacje pozarządowe	2011 - 2015	PCPR w Ostródzie Ośrodki Pomocy Społecznej Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Budżet samorządu

4.	Prowadzenie działalności edukacyjnej	- Organizowanie kampanii, konferencji uwzględniających problematykę przeciwdziałania przemocy i agresji.	2011 – 2015	PCPR w Ostródzie	Budżet powiatu
		- Współpraca z mediami oraz inicjowanie wymiany informacji pomiędzy mediami i instytucjami odpowiedzialnymi za profilaktykę i rozwiązywanie problemów przemocy w rodzinie.	2011 – 2015	PCPR w Ostródzie Ośrodki Pomocy Społecznej KPP w Ostródzie SR w Ostródzie	Bez nakładów
		- Opracowywanie oraz upowszechnianie materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki przemocy w rodzinie.	2011 – 2015	PCPR w Ostródzie	Budżet powiatu
		- wprowadzenie modułu dotyczącego przemocy w rodzinie do nauk przedmałżeńskich: Miasto Ostróda Parafie na terenie powiatu	2011 - 2015 2011 2012	PCPR w Ostródzie Związki Wyznaniowe	Budżet powiatu
		- zaprojektowanie i stworzenie linku dotyczącego przemocy domowej na stronie internetowej PCPR w Ostródzie, - zaprojektowanie strony - stworzenie linku - uruchomienie forum	2011 2012 2012	PCPR w Ostródzie	Bez nakładów
5.	Podnoszenie i doskonalenie umiejętności kadr jednostek pomocy społecznej oraz organizacji i instytucji zaangażowanych w zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie	- Organizowanie szkoleń dla: Rad pedagogicznych, Pracowników socjalnych, Policji, Pielęgniarek środowiskowych, Kuratorów Sądowych, Organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy	2011 – 2015	PCPR w Ostródzie Ośrodki Pomocy Społecznej KPP w Ostródzie SR w Ostródzie	Budżet powiatu Budżet samorządu Bez nakładów
		- Spotkania z przedstawicielami zespołów interdyscyplinarnych z terenu powiatu ostródzkiego	2011 - 2015	PCPR w Ostródzie	Bez nakładów
6.	Działania podejmowane w zakresie zapewnienia ochrony i udzielenia pomocy	- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie wsparcia w punktach interwencji kryzysowej	2011 – 2015	PCPR w Ostródzie Ośrodki Pomocy Społecznej	Budżet powiatu
		- Opracowywanie i realizacja	2011 – 2015		Budżet

	osobom dotkniętym przemocą	programów korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie		PCPR w Ostródzie	samorządu
7.	Działania podejmowane w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie	- działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie Spotkania dla rodziców poprzez udział w wywiadówkach; Warsztaty z zakresu umiejętności wychowawczych dla rodziców	2012 - 2015	PCPR w Ostródzie Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Ostródzie i Morągu Świetlica Terapeutyczna w Ostródzie Pedagodzy szkolni	Budżet powiatu